

Henrik Neubauer UMETNOST KOREOGRAFIJE

REBEKA KUNEJ

Ljubljana: Javni sklad RS za kulturne dejavnosti, 2006, 91 str., ilustr.

“Umetnost koreografije” izpod peresa dr. Henrika Neubaerja je namenjena - kot zapiše avtor v sklepu, da pomaga mladim koreografom in tistim, ki si želijo pri ustvarjanju plesnih skladb izpopolniti svojo umetnost in znanje (str. 73). Čeprav jo pisec namenja v prvi vrsti koreografom bale-

ta in sodobnega plesa, jo priporočam v branje tudi “koreografom ljudskega plesa v folklornih skupinah” z opozorilom, da tudi ljudski ples sodi med ples in umetnost.

Uvodoma avtor opredeli pojem koreografija in še razloži, kaj je kinetografija ter nato poda namen knjige o koreografiji, s katero želi prikazati lepoto koreografskega ustvarjanja, to je ustvarjanja s človeškim telesom brez besed (str. 7). Sledi poglavje s kratkim pregledom zgodovine plesa - vse od prazgodovine, do starega veka, ko so se začeli kazati prvi zametki poklicnega plesa in delitve na izvajalce in gledalce, do razvoja poklicnega plesa, umetnosti postavljanja plesov in do razvoja poklica koreografa v 17. stoletju. Ne gre prezreti, da poglavje na kratko predstavlja tudi zgodovino koreografiranja in koreografij na Slovenskem in s tem dodaja pomemben drobec k zapisu zgodovine plesa na naših tleh.

Osrednjo vsebino knjige avtor razdeli na dva dela: splošni in posebni del. V splošnem delu predstavi koreografa in njegovo širše delovno okolje. Pri tem takoj uvodoma opozori, da je osnova koreografovega dela ples, ki pa mora biti predvsem umetnost izraza in čustev in ne razkazovanje akrobatske virtuoznosti, pri tem pa avtor ne zanemarja tehničnega znanja, brez katerega ni umetnosti; a opozarja, da zgolj obvladovanje tehnike izniči navdih in omeji umetniško stvaritev. Razdelek o koreografu končuje z mislijo, da se ob gledanju težko naučimo koreografiranja, da je treba delati in ustvarjati. Ustvarjalnosti se ne more naučiti kdor koli, lahko pa vsakomur pomagamo, ga podpiramo in mu posredujemo obrtno plat njegovega ustva-

rialnega poklica ... (str. 19), zapiše avtor in nadaljuje s podajanjem koreografu potrebnih znanj, saj v naslednjem razdelku razloži postopek nastajanja plesne kompozicije, zatem posebno podpoglavje namenja znanjem, ki jih potrebuje koreograf in našteva, kaj vse mora obvladati pri svojem delu ter na kaj mora biti pozoren, ko načrtuje nastop. Ker je ples tesno povezan z glasbo, pisec posveti tej tematiki dva razdelka, v katerih se osredotoča na to, kako analiziramo izbrano glasbo in kakšna je povezava z glasbenikom: korepetitorjem in dirigentom. V naslednjem razdelku se posveti še scenografiji in kostumografiji ter sodelovanju s tistimi, ki so odgovorni za ti dve področji pri nastajanju plesne predstave. Koreografski proces je ustvarjalni proces, ki zahteva veliko vaje in znanja (str. 35), zapiše avtor uvodoma k novemu razdelku in v nadaljevanju navede nekaj idej, ki so lahko v pomoč tudi folklornikom v njihovem koreografskem procesu. Temi naslednjih dveh razdelkov sta koreografovo delo s plesalci v dvorani za vaje in delo na odru, posebej namenja še podpoglavje pripravam od začetka do prve predstave in se v zadnjem razdelku prvega, splošnega dela, dotakne propagandnega in informacijskega gradiva o novonastali koreografiji.

Sledi posebni del, v katerem se dr. Neubauer osredotoča predvsem na možnosti gibanja posameznika in skupine v času in prostoru, upošteva vsebino plesnega dela in njegovih izraznih možnosti. Vsebino razdeli na naslednje razdelke: gibi in plesalčevo telo, koraki in gibi posameznih delov telesa, izbor kombinacij gibov in korakov, gibanje od znotraj ven in od zunaj navznoter, simetričnost in nesimetričnost v telesu, uporaba energije in dinamika. Zdi se, da bo folklornikom najzanimivejši razdelek tega dela knjige o zavedanju prostora na odru, navsezadnje je obvladovanje in uporaba prostora za koreografa ena njegovih najpomembnejših nalog. Drugi pomemben element pa je čas - kar je tema naslednjega razdelka. Temu sledi podpoglavje, v katerem avtor želi opozoriti, da mora koreograf pri ustvarjanju plesa izbrati take gibe, ki bodo imeli za plesalce in za gledalce natančno določen pomen in

Fotografija iz knjige s pripisom: Simetričnost v telesu.
(Foto: Janez Eržen.)

bodo utemeljeni. Vsaka nova plesna skladba pomeni za koreografa najprej pot v neznano - v raziskovanje novih izraznih možnosti in tehničnih možnosti plesne umetnosti (str. 63), zapiše avtor na začetku razdelka, kjer namenja besede mladim koreografom in opozarja, naj si v svojem ustvarjanju ne pomagajo z zapisi koreografij drugih na video nosilcih. Opazi se namreč, da si koreografi brez lastnih idej pomagajo tudi na tak način, vendar je v njihovih stvaritvah viden "pravi" avtor. Zato spodbuja začetnike, da se z nadarjenostjo in z znanjem lotijo raziskovanja, ki ga omogoča lastno ustvarjanje, v katerega naj vložijo svojo filozofijo plesa, umetnosti in življenja in svoje prepričanje, pri tem pa morajo imeti čas, moč in potrpljenje, da se njihove zamisli izčistijo in zaživijo. V nadaljevanju nam pisec predstavi, kako se koreografija za posameznega plesalca razlikuje od koreografije skupinskih plesov, in opozarja, na kaj moramo pri tem paziti. Pazljivost velja tudi pri uporabi simetričnosti in nesimetričnosti v prostoru, kar je tema naslednjega razdelka, temu pa sledi še podpoglavje, v katerem obravnava izraze in čustva, ki jih plesalci podajajo v plesni predstavi. Ob koncu tega dela knjige dr. Neubauer namenja nekaj besed še improvizaciji ter slogu, kjer opozarja na slogovno enovitost plesne predstave, kaj mora koreograf storiti po premieri ter nazadnje zaključí z mislijo: Najstrožji kritik mora biti vedno umetnik sam. Le tako bo kot koreograf nadaljeval svojo umetniško pot, napredoval in se uveljavljal (str. 71).

Sklepu, ki je preveden tudi v angleški jezik, sledi še dodatek, v katerem so razloženi nekateri glasbeni izrazi, predvsem pa bo folklornikom v korist razlaga nekaterih odskih tehničnih izrazov, saj se hote ali nehoče srečujejo z njimi pri svojem delu. Sledi še seznam koreografov in njihovih baletnih postavitvev v slovenskih narodnih gledališčih v Ljubljani in Mariboru ter seznam avtorjevih baletnih koreografij drugod. Kot se strokovnemu pisanju pritiče, ga avtor zaključuje z navedbo uporabljenih virov in literature.

Čeprav bo folkornika sprva morda motil jezik, ki se kljub strokovnosti, kateremu se pisec ne more izogniti, trudi biti razumljiv in jasen, bodo bralca pritegnili tudi zanimivi in raznovrstni citati, ki podajajo osebne izkušnje avtorja ali katerega drugega koreografa na obravnavano temo in tako poživijo vsebino in jo naredijo privlačnejšo. Navkljub vsemu bo "koreograf ljudskega plesa v folklorni skupini" našel ob prebiranju te knjige številne uporabne napotke, ki jih bo lahko s pridom prenesel v svoje delovno okolje. Nenazadnje tudi zato, ker iz nje veje neizmerna ljubezen do plesa kot umetnosti.

Fotografija iz knjige s pripisom: Koreograf pri delu s plesalci.
(Foto: Janez Eržen.)